

Siilinjärven kunnan

ESIOPETUSSUUNNITELMA

toimintakaudelle 2009-2010

Sisällysluettelo

JOHDANTO	3
1. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN	4
2. ESIOPETUKSEN TOIMINTA-AJATUS	4
2.1. Siilinjärven kunnan esiopetuksen arvopohja	4
3. ESIOPETUKSESSA NOUDATETTAVAT TÄSMENNETYT KASVATUS- JA OPPIMIS-TAVOITTEET	5
4. OPETUSMENETELMÄT	6
4.1. Leikki	6
4.2. Eheyttäminen	6
4.3 Työtavat	7
4.4. Oppimisympäristö.....	7
5. KESKEISET SISÄLTÖALUEET	8
5.1. Kieli, kommunikaatio ja vuorovaikutus.....	8
5.2. Matematiikka	9
5.3 Luonto ja ympäristö	10
5.4. Terveyskasvatus	10
5.5. Liikuntakasvatus.....	11
5.6 Taide- ja kulttuurikasvatus.....	11
5.7. Etiikka ja katsomus.....	12
6. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN LASTEN ESIOPETUS	13
7. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN SEKARYHMISSÄ	14
7.1. Leppäkaarten päiväkodissa toimiva 3-7 -vuotiaiden sekaryhmä	14
8. ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIIN KUULUVIEN LASTEN ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN	14
9. YHTEISTYÖ	15
9.1. Yhteistyö kotien kanssa.....	15
9.2. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.....	16
9.4. Yhteistyö esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön kesken	17
9.5. Opetuksen tukipalvelut ja yhteistyö muiden asiantuntijoiden kanssa	17
9.6. Yhteistyö muiden tahojen kanssa.....	18
10. ARVIOINTI	18
10.1. Lapsen kehityksen ja oppimisen seuranta sekä arviointi.....	18
10.2. Toiminnan toteutumisen jatkuva arviointi	19

JOHDANTO

Siilinjärven kunnassa uusi esiopetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2002 alkaen.

Esiopetussuunnitelma luo pohjan Siilinjärven kunnan yhteiselle perusopetussuunnitelmatyölle. Esiopetussuunnitelma on alkuopetussuunnitelman kivijalka. Osana perusopetusta esiopetus rakentuu koko elämän jatkuvan sivistämisen ja oppimisen periaatteelle.

Esiopetussuunnitelma yhtenäistää kuntamme esiopetustyötä luomalla yhtenäiset kasvatus- ja opetustavoitteet. Keskeistä esiopetussuunnitelmassa ovat turvallisen oppimisympäristön määrittely, yhtenäinen oppimiskäsitys, työskentelytavat, yhteistyö huoltajien kanssa ja moniammatillinen yhteistyö. Myös siilinjärveläisyys on pyritty huomioimaan.

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Esiopetussuunnitelma noudattaa valtakunnallista Esiopetussuunnitelmaperusteita 2000 (Opetushallitus) sekä perusopetuslakia, jossa pääpaino on opetuksellisilla ja kasvatuksellisilla alueilla, turvallisessa oppimisympäristössä ja moniammatillisessa yhteistyössä (alkuopetus: oppilashuolto).

Esiopetussuunnitelma on tarkoitettu päivähoitohenkilöstön työvälineeksi. Sen pohjalta päiväkodit laativat oman vuotuisen suunnitelmansa sekä jokaiselle esikoululaiselle lapsen oman esiopetussuunnitelman. Lapsen esiopetussuunnitelman tukityökaluna on lapsen kehitys- ja oppimistason havainnointilomake (oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen toteaminen).

Esiopetussuunnitelman on laatinut Siilinjärven kuntaan esiopetustyöryhmä, jonka on valinnut työvaliokunta (Laatutyö). Esiopetustyöryhmä toimii esiopetussuunnitelmatyön vuosittaisena päivittäjänä.

Siilinjärvi 12.04.2002

SIILINJÄRVEN KUNTA

Esiopetussuunnitelmatyöryhmä:

Puheenjohtaja: Ulla Laitinen

Jäsenet: Paula Halonen
Minna Huhtanen
Sirpa Mertanen
Tarja Roivainen
Erja Bovellan-Sonninen

Päivitetty 1.8.2009

1. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Siilinjärven kunnassa on järjestetty maksutonta esiopetusta 1.8.2000 lähtien päiväko- deissa. Opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää lisäksi muita päivähoito- palveluja.

Esiopetusta tarjotaan 700 tuntia lukuvuodessa. Päiväkodit päättävät itsenäisesti tuntimää- rän toteuttamisesta 1.8 - 31.5 välisenä aikana noudattaen koulujen työjärjestystä.

Esiopetukseen ilmoitaudutaan hakulomakkeella, ajasta ilmoitetaan paikallislehdessä.

Tutustumispäivät järjestetään erikseen sekä lasten huoltajille että lapsille. Tutustumispäivät päätetään esiopetusryhmäkohtaisesti ja ilmoitetaan esiopetuspäätöksessä huoltajille.

Lapsiryhmän esiopetuksesta vastaa henkilö, jolla on lastentarhanopettajan tehtävänkui- vaan oikeuttava kelpoisuus.

2. ESIOPETUKSEN TOIMINTA-AJATUS

Esiopetus rakentuu yhteiskunnan perusarvojen pohjalle. Siilinjärven kunnan Talousarvio 2001/Taloussuunnitelma 2001-2003 sisältää lasten päivähoiton osalta toiminta-ajatuksen: " Päivähoidossa lapselle tarjotaan sosiaalinen kasvu- ja oppimisympäristö, jossa lapsi voi kokea tulevansa hyväksytyksi. Perheitä tuetaan heidän kasvatustehtävässään ja itsenäisessä selviytymisessä. Suunnitelmallisuus, yhteisvastuullisuus, joustavuus ja välittäminen päivähoiton tärkeimpinä arvoina näkyvät jokapäiväisessä toiminnassa."

Esiopetuksen toiminta-ajatus

- edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäseneksi
- tarjota mahdollisuus päästä yhteisön jäseneksi
- edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä
- tehdä avointa ja luottamuksellista yhteistyötä vanhempien kanssa

2.1. Siilinjärven kunnan esiopetuksen arvopohja

Yksilöllisyys: Lapsen kielellisen ja kulttuurillisen identiteetin sekä itsetunnon vahvista- minen, niin että lapsi kasvaa tasapainoiseksi ja itsehallintataitojaan kehittäväksi yksilöksi.

Yhteisöllisyys: Lapsi kasvaa yhteisön vastuulliseksi jäseneksi, ymmärtää yhteiskunnan sääntöjä ja velvoitteita sitoutumalla niihin. Esiopetuksessa lapset oppivat yhdessä ja toisiltaan sosiaalisia taitoja. Erilaisuuden kohtaaminen ja arvostaminen auttavat lasta kasvamaan suvaitsevaiseksi ja empaattiseksi yksilöksi.

Kulttuuriin tutustuminen: Lapsi tutustuu omaan kotiseutuunsa, Siilinjärveen, ja hänessä herää halu vaalia perinteitä ja kehittää kulttuuria edelleen. Kansainvälisyyskasvatus on osa esiopetusta.

Moraalisuus: Toisten kanssa toimiessaan vertaisryhmässä lapsi oppii pohtimaan oikeaa ja väärää. Yhdessä toimiessaan lapsi alkaa muodostaa moraalikäsitteitä ja harjoitella niitä jokapäiväisessä elämän toiminnoissa.

Hyvät tavat: Kunnioittaminen, kohteliaisuus, toisten huomioon ottaminen. Lapsi oppii sisäistämään ne osana käyttäytymistään elämässä toisten ihmisten kanssa.

Luonto ja ympäristö: Lapsi tutustuu kotiseutuunsa, nauttii luonnosta, suojelee ja vaalii elämää.

3. ESIOPETUKSESSA NOUDATETTAVAT TÄSMENNETYT KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Tavoitteet määräytyvät toisaalta kunkin lapsen yksilöllisen kehittymisen mahdollisuuksista ja toisaalta yhteiskunnan tarpeesta (Vygotsky). Esiopetuksen tehtävä on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimaan oppimisen tietoinen ja tavoitteellinen tukeminen.

Lapsen **myönteinen minäkuva vahvistuu** ja hänen **oppimaan oppimisen taitonsa kehittyvät**. Lapselle tulee tarjota **elämyksellistä toimintaa**. Lapsi **omaksuu perustietoja, -taitoja ja -valmiuksia** eri alueilta ikänsä ja edellytystensä mukaisesti.

Työskentely perustuu säännölliseen, leikinomaiseen, lapsen yksilöllisestä kehitystasosta lähtevään toiminnalliseen ryhmä- ja yksilöohjaukseen. Esiopetuksesta vastaavan henkilöstön tehtävänä on **järjestää lasta kiinnostava oppimisympäristö**, tukea, havainnoida ja kannustaa lasta omassa oppimaan oppimisen prosessissaan.

Esiopetuksessa lapsi kokee **vertaisryhmän merkityksen oppimisessa**, lapsi säilyttää **oppimisen ilon** ja innostuksen sekä uskaltaa rohkeasti ja luovasti kohdata uudet haasteet. Yhdessä toisten kanssa hän oppii löytämään tapoja selvittää sosiaalisissa tilanteissa ja selvittää esille tulevia ongelmia hyväksytyllä tavalla.

Siilinjärvellä toteutettavan esiopetuksen oppimiskäsitys kiteytyy:

- oppija on aktiivinen, omaan oppimiseensa vaikuttava
- oppiminen on oppijaa monipuolisesti aktivoivaa toimintaa
- oppiminen vetoaa tunteisiin, kokemuksiin, elämyksiin, mielikuvitukseen ja aisteihin
- oppimiseen sisältyy oppijan oma-aloitteisuutta ja omaehtoisuutta
- oppiminen on syväprosessi, se on tekemällä ja oivaltamalla oppimista
- oppimiseen liittyy oppimista ja itsearviointia
- oppiminen on sisältäpäin ohjautuvaa ja ulkopuolisen, välittömän tuen tarve vähenee lapsen kasvamisen ja kehittymisen myötä

Yksilökohtaisen kehitysvaiheen ja oppimisvalmiuksien lisäksi jokaisella lapsella on oma taustansa, omat kokemuksensa ja persoonallisuuden piirteensä, joita kasvattaja kunnioittaa.

Lapsen kehityksen arvioinnin huomioonottamisen tueksi kunnassamme on moniammatillisena yhteistyönä laadittu havainnointilomake, jonka tietoja voidaan käyttää tukena lapsen esiopetussuunnitelmaa laadittaessa yhdessä vanhempien kanssa.

Esiopetuksen tärkeänä painopistealueena on lapsen oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja kehitysviivästymien varhainen tunnistaminen. Jos lapsella on erityisen tuen tarvetta, käynnistetään sekä pedagoginen että lääkinällinen kuntoutus (toiminta-, fysio- tai puheterapia ja/tai psykologinen kuntoutus) mahdollisimman nopeasti. Varhain aloitettu kuntoutus vähentää myös muiden ongelmien syntymistä ja syvenemistä. Erityistä tukea tarvitsevien lasten kanssa työskennellään moniammatillisesti ja perhekeskeisesti.

4. OPETUSMENETELMÄT

4.1. Leikki

Leikki on esiopetuksen ydin. Lapsille tarjotaan mahdollisuus monimuotoiseen leikkiin. Aikuisen tehtävä on järjestää lapsille mahdollisuus leikkiä päivittäin sisällä ja ulkona.

Leikin kautta lapsi ymmärtää ihmisten välisiä suhteita ja harjoittelee sosiaalista kanssakäymistä sääntöineen ja normeineen.

Leikin kautta oppiminen on keskeistä. Leikkiessään lapsi toimii koko ajan lähikehityksen vyöhykkeellä. Lähikehityksen vyöhykkeelle sijoittuvat ne toiminnot, joista hän ei vielä pysty selviytymään itsenäisesti, mutta suoriutuu niistä ohjauksella ja tuella (Vygotsky). Leikin avulla lapsi käsittelee ja jäsentää uutta tietoa suhteessa kokemuksiinsa sekä sijoittaa sen johdonmukaisesti aikaisemmin oppimaansa.

4.2. Eheyttäminen

Oppimistilanteet muodostavat eheytyessä opetuksessa mielekkäitä kokonaisuuksia ja itse oppimisprosessi on tärkeä. Kokonaisopetuksen tavoite on edistää lapsen persoonallisuuden kehittymistä ja kokonaisnäkemysten syntymistä.: herättää ja ylläpitää uteliaisuutta ympärillä oleviin uusiin asioihin ja antaa motivaatiota oppimiselle.

Sisältöalueisiin liittyvät tiedot ja kokemukset käsitellään tarkoituksenmukaisesti Esiopetuksen sisältöalueen tehtävä on alustaa eri aihepiirejä, alkuopetuksessa aihe toistuu ja syvenee tiedollisesti.

Eheyttämisen tavoitteet:

- lapsella on mahdollisuus vaikuttaa hänelle kiinnostavien aiheiden käsittelyyn
- omakohtaiset ja mielekkäät kokonaisuudet
- lapsen oma tiedon hankinta, suunnittelu, työn tekeminen ja arviointi
- lapselle muodostuu aiheista sellaisia kokonaisnäkemymiä, joita hän voi yhdistää muihin laajempiin kokonaisuuksiin

Projektityön tarkoituksena on tutkia, tarkastella ja selvittää jokin lapsia kiinnostava ongelma, tapaus tai aihe. Teematyöskentely ja keskusaiheiden käyttö etenee projektityöskentelyn tapaan. Teema tai aihe jäsentää toiminnan suunnittelua ja lisää lasten motivaatiota työskentelyyn.

4.3 Työtavat

Lapsi oppii oppimaan vuorovaikutuksessa aikuisen ja vertaisryhmän kanssa. Hän oppii tiedostamaan oppimistaan ja vaikuttamaan omaan onnistumiseensa. Työskentely on tutkivaa, kokeilevaa, leikinomaista. Työskentelyaiheissa (projektit) huomioidaan lasta motivoivat aiheet.

Suunnitellussa oppimisympäristössä lapsi harjoittelee työskentelytaitoja, jotka antavat hänelle sopivia haasteita. Oppimisympäristö antaa lapselle mahdollisuuden harjoitella tiedon hankintaa ja sen käsittelytaitoja.

Työskentelytaitojen harjaannuttamisessa painottuvat: annetun ohjeen mukaan toimiminen, annetun tehtävän suorittaminen alusta loppuun. Ryhmässä työskentelytapojen keskeisiä oppimisperiaatteita ovat myös tarkkavaisuuden ja keskittymiskyvyn suuntaaminen ja ylläpitäminen. Toisen ja oman työn kunnioittaminen ovat työrauhan opetteluun periaatteita. Ryhmässä työskentelytaitoja ja -tapoja harjoitellaan niin yksilö-, pari-, pien- ja kokoryhmätilanteissa.

Lapsi on aktiivinen oppimaan oppija, jonka oppimisessa tulee huomioida yksilölliset erot sekä lapsen kokemustausta. Lapselle tulee tarjota häntä kiinnostavia ja motivoivia harjoitteita.

4.4. Oppimisympäristö

Esiopetuksen oppimisympäristöllä tarkoitetaan sitä turvallista fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista ympäristöä, jossa opetus tapahtuu. Hyvä oppimisympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota sekä tukee lapsen aktiivisuutta, kielellistä kehitystä ja itseohjautuvuutta. Oman haasteen oppimisympäristölle asettaa tietotekniikan välineistön ajanmukaistaminen.

Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat luonto, rakennettu ympäristö, ympäröivä yhteisö ja kulttuuritoiminnot.

Tiloja suunnitellessa tulisi huomioida lasten mahdollisuudet pienryhmätoimintaan sekä yksin tai kaksin toimimiseen. Esiopetusryhmän tilojen tulee houkutella lasta oppimiseen:

- mahdollisuus pitkäjänteiseen työskentelyyn ja suuntautumiseen omien oppimistarpeiden mukaisesti (leikki, muu työskentely ja oma rauha)
- materiaalit ovat esillä siten, että lapsi kykenee valitsemaan (esim. avohyllyt lasten tasolla, merkitään tavaroiden paikat symboleilla/kuvilla ja teksteillä)
- mahdollisuus pitää omat työt ja materiaalit järjestyksessä
- ympäristön esteettisyyttä arvioidaan yhdessä lasten kanssa. Toimintaympäristön pitää olla lasten toimintaan tarkoituksenmukainen ja viihtyisä.

Siilinjärven kunnassa päiväkotien fyysiseen ympäristöön tulee kiinnittää jatkuvaa huomiota, että esiopetustilat täyttävät oppimisympäristölle perusopetuslaissa asetetut vaatimukset. Arviointitehtävään on mukaan konkreettisemmin otettava myös huoltajien mielipiteiden/arviointien tulokset (Asiakastyytyväisyyskyselyt) sekä henkilöstön arvioinnit ja muutosehdotukset työskentelytiloistaan.

Laatuhanke on luonut toimintaraamit päivähoidon henkilöstölle asiakastyöhön. Päiväkotitilojen asianmukaistaminen ja edelleen kehittäminen tulee olla seuraava työskä.

Psyykinen oppimisympäristö muodostuu kognitiivisesta, emotionaalisesta ja sosiaalisesta rakenteesta. Keskeisestä on esiopetuksen yleinen ilmapiiri, johon vaikuttaa vuorovaikutussuhteet niin lasten ja aikuisten välillä kuin kummankin ryhmän sisällä.

Kognitiivisessa oppimisympäristössä huomioidaan:

- haastava ja monipuolinen välineistö
- opetusvälineet, jotka ovat lasten käytössä
- virikeympäristö, joka mahdollistaa lapsen kehitystä tukevan toiminnan
- lapsen kasvu ja oppiminen sekä oman toiminnan arviointi
- lapsen oman kasvun kansio eli. portfolio, johon oppimaan oppimisen taidot tallentuvat (mahdollisuuksien mukaan)

Esiopetus on luontaiseen auktoriteettiin pohjautuvaa kasvatusta ja opetusta, jossa aikuinen asettaa lapselle rajoja ja lapsen kohdistetaan odotuksia ja vaatimuksia. Aikuisen rooli on toimia opastajana, mielenkiinnon suuntaajana ja oppimiseen innostajana sekä tunne-elämän mallittajana:

- lapsi kokee hyväksyntää sekä aikuisten että toisten lasten taholta
- lapselle annetaan mahdollisuus onnistuneisiin oppimiskokemuksiin
- pyritään luomaan iloinen, avoin, rohkaiseva ja mahdollisimman kiireetön ilmapiiri, joka toiminnan lisäksi muodostaa lapsen päivästä ehjän kokonaisuuden

5. KESKEISET SISÄLTÖALUEET

Sisältöalueiden tehtävä esiopetuksessa on alustaa eri aihepiirejä ja herättää lapsen mielenkiintoa erilaisia aihealueita kohtaan. Sisältöalueiden tiedollinen ja syventävä osuus on alkuopetuksen ja muun perusopetuksen tehtävä.

Päiväkoti- ja esiopetusryhmäkohtaisesti voidaan luoda yksilöllisiä painotusalueita. Samoin alkuopetuksen kanssa voidaan tehdä omia yhteistyösopimuksia sisältöalueitten käsitteilyjen suhteen, jotka kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetussuunnitelmaan.

Esiopetussuunnitelma antaa sisältöalueille yleisraamit, linjaukset, joiden mukaan niitä voidaan työstää edelleen.

5.1. Kieli, kommunikaatio ja vuorovaikutus

Opetuksen avulla tuetaan lapsen ajattelun, sosiaalisuuden tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Kun lasta rohkaistaan ja ohjataan niin hänestä kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija monenlaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Opetus tulee perustua lapsen oppimisprosessin tukemiseen, vahvistaa yksilöllisiä tietoja ja taitoja. Opetuksen tavoitteena on herättää mielenkiinto suullisen ja kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen (tekstit, ilmaisut, yksittäiset sanat, kirjaimet ja äänteet).

Oppimisympäristössä tulee olla monenlaista ja -tasoista tekstiä, joihin lapsen on mahdollista tutustua aikuisen avulla, tutkimalla yksin tai yhdessä toisten kanssa.

Ympäristössä tulee olla funktionaalista tekstiä: esineiden yms. nimet, tutut laulut, runot tekstinä esillä lasten lukukorkeudella sekä laaja valikoima kirjoja ja kirjoihin tutustumispaikka. Lukuhetket ovat vuorovaikutukseen rohkaisevia.

TAVOITTEENA on että lapsi

- harjaantuu, tottuu, osallistuu ryhmän jäsenenä monipuolisiin vuorovaikutustilanteisiin
- eläytyy kuulemaansa toiminnan kautta
- kiinnostuu tekemään päätelmiä ja oppii arvioimaan
- kehittää huomaamattaan sanavarastoaan sekä luku- ja kirjoitusvalmiuksiaan
- ymmärtää annetut ohjeet ja osaa toimia niiden mukaan
- saa kokemuksia, kuinka puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitetuksi ja kirjoitettu puheeksi
- ymmärtää lukemisen merkityksen

SISÄLTÖALUEET ovat kuunteleminen, puhuminen ja ilmaisu, kielellinen tietoisuus sekä alkava luku- ja kirjoitustaito.

5.2. Matematiikka

Esiopetuksessa luodaan pohja matematiikan oppimiselle sekä herätetään lapsessa halu tutkia matemaattisia ilmiöitä. Lasta ohjataan kiinnittämään huomiota luonnollisissa arkipäivän tilanteissa ilmeneviin matemaattisiin ilmiöihin. Tutustumisessa keskeistä kokonaisvaltainen toimiminen: leikit, tarinat, laulut, pelit, pienet työtehtävät, liikunta ja keskusteluhetket. Kokonaisuudessaan matemaattisen ajattelun kehittyminen edellyttää, että lapsi oppii tarkkailemaan omaa ajatteluaan.

Opetuksessa on tärkeää tukea lapsen myönteistä suhtautumista matematiikkaan ja kannustaa lasta luovaan ajatteluun ja ongelmanratkaisuun. Lapsi oppii perustelemaan omaa tapaansa toimia ja harjaantuu tekemään päätelmiä syy- ja seuraussuhteista.

Matematiikan oppiminen edellyttää käsitteiden ymmärtämistä. Lasta autetaan ymmärtämään käsitteitä konkreettisten mallien, kuvien, symbolien ja kielen avulla.

Lukukäsitteen ymmärtävä oppiminen on perusta matematiikan oppimiselle. Lukukäsitteen opettaminen aloitetaan lukumäärien tunnistamisesta ja oikean lukusanan liittämistä lukumäärään. Kun lukumäärän ja lukusanan välinen yhteys on opittu, opitaan numero-merkki.

TAVOITTEENA on, että lapsi

- on oppimistilanteissa aktiivisessa roolissa
- kokee matematiikan haastavana ja mielenkiintoisena toimintana, joka on merkityksellistä ja mielekästä
- kehittää lapsen kuuntelu-, keskittymis- ja ajattelutaitoja
- saa onnistumisen kokemuksia

SISÄLTÖALUEITA ovat

- numeroihin tutustuminen (1-20), harjoitellaan numeroiden kirjoittamista (1-10), yhteen ja vähennyslaskut numeroilla 1-5
- vertailu, luokittelu ja säännönmukaisuuksien havainnointi
- arkikäsitteet mm. ensimmäinen - viimeinen, enemmän - vähemmän, edessä - takana, erilainen – samanlainen, pari
- avaruudellinen hahmottaminen: suunnat ja geometriset perusmuodot
- tutustuminen mittayksiköihin (oma pituus ja paino)
- viivaimen käytön alkeet
- kellonajoista tasatunnit
- rahojen tunnistaminen, "leikki-ostokset", yhteenlaskua kolikoilla

5.3 Luonto ja ympäristö

Arvot ovat aina ympäristö- ja luonnontiedon pohjana. Aikuisen vastuulla on tiedostaa millaisiin arvoihin hänen antamansa elämänmalli perustuu.

Luonto ja ympäristö tukevat lapsen maailmankuvan rakentumista, sekä auttavat lasta ymmärtämään ja kunnioittamaan paremmin elämää, ihmistä, lähielinympäristöä ja näiden välistä vuorovaikutusta. Lapsen kiinnostuksen kohteet ja kysymykset ovat lähtökohtina, kun tarkastellaan ja valitaan tutkimuskohteita lähiympäristöstä.

TAVOITTEENA on, että lapsi

- saa kokemuksia sekä elämyksiä luonnosta ja muusta ympäristöstä nauttien ja iloiten
- havainnoi ja tutkii joitakin lähiympäristön kasveja, eläimiä ja jokapäiväisiä ilmiöitä
- oppii tekemään havaintojensa perusteella kysymyksiä, johtopäätöksiä ja ratkaisemaan niitä omakohtaisesti tutkimalla ja kokeilemalla
- oppii liikkumaan ja toimimaan luonnonvaraisessa ja rakennetussa ympäristössä vastuullisesti
- oppii luontoa ja ympäristöä koskevia käsitteitä sekä niiden välisiä lainalaisuuksia oikealla tekemisellä ja toiminnalla oikeilla välineillä ja materiaaleilla

SISÄLTÖALUEITA työstettäessä tulisi lähteä liikkeelle lapsesta itsestään ja hänelle tärkeän lähiympäristön (mm. koti, perhe, kotiseutu, ystävät) havainnoinnista, tutkimisesta. Omasta lähiympäristöstään, kotiseudustaan välittäminen syntyy hyvistä kokemuksista ja elämyksistä tutussa ympäristössä, jotka laajentuvat myöhemmin koskemaan muutakin ympäristöä.

Sisältöalueiden käsittely jatkuu luonnonvaraisen ja rakennetun ympäristön havainnoinnilla, luonnonilmiöiden tutkimisella, avaruuteen ja aikaan sekä erilaisiin aineisiin tutustumisella.

5.4. Terveyskasvatus

Terveyskasvatus edistää lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä sekä kasvua ja kehitystä. Terveyskasvatusta annetaan läpäisyperiaatteella päivittäisissä toiminnoissa. Se on luonteeltaan tilannesidonnaista, osa lapsen arkea, ja oppiminen tapahtuu malli-oppimisen kautta. Erillisiä opetustuokioita terveystieteistä voidaan pitää tarpeen mukaan.

Yhteistyö terveystieteiden liittyvistä asioista huoltajien kanssa on olennaista myönteisten ja pysyvien tottumusten ja asenteiden aikaansaamiseksi.

TAVOITTEENA on, että lapsi

- itseohjautuu, aluksi se vaatii paljon aikuisen mallia, ohjausta ja valvontaa
- tutustuu itseensä, minään
- huolehtii omasta hygieniasta, oppii ennaltaehkäisemään sairauksia ja tapaturmia sekä tutustuu ensiapuun
- omaksuu terveelliset ja kauniit käytöstavat
- harjaantuu huolehtimaan toisista
- ymmärtää ja sietää erilaisuutta

SISÄLTÖALUEITA käsitellessä lähtökohtina ovat lapsi itse ja hänen sosiaalinen lähiympäristönsä. Lapsi oppii tekemään valintoja, jotka edistävät hänen terveyttään ja hyvinvointiaan (uni, lepo, rentoutuminen, ravinto, säänmukainen pukeutuminen, liikunta ja ulkoilu).

5.5. Liikuntakasvatus

Liikunta edistää lapsen kaikinpuolista terveyttä, hyvinvointia ja motoristen taitojen kehittymistä sekä fyysisen kunnan luomista ja ylläpitämistä. Lapsella tulee olla mahdollisuus liikuntataitojen harjoittamiseen luontevasti päivän eri tilanteissa esim. leikeissä ja siirtymätilanteissa. Liikunnallisia perustaitoja harjoitellaan erilaisissa ympäristöissä eri vuodenaikoina erilaisin välinein.

TAVOITTEENA on, että lapsi

- hahmottaa ja tutustuu omaan kehoonsa
- kokee liikunnan iloa
- osallistuu ohjattuun ja omaehtoiseen liikunnalliseen toimintaan ja leikkiin
- vahvistaa fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa ja motorisia perustaitoja
- ymmärtää liikunnan merkityksen ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle
- tutustuu erilaisiin liikuntavälineisiin
- tutustuu ja harjoittelee sääntö- ja järjestäytymismuotoja sekä joukkuepelejä
- oppii kognitiivisia taitoja

SISÄLTÖALUEITA ovat voimistelu ja perusliikunta, luontoliikunta, leikit ja joukkuepelit, hiihto, luistelu, tanssi- ja musiikkiliikunta sekä uinti.

Siilinjärven kunnan esikoululaiset osallistuvat ohjattuun uimaopetukseen viisi uintikertaa esiopetusvuoden keväällä.

5.6 Taide- ja kulttuurikasvatus

Lapsi opettelee ilmaisemaan itseään osana ihmisyyttä ja sen kulttuuria **piirtäen, laulaen, soittaen, tanssien, dramatisoiden, satuillen ja leikkien**. Lapsi tarvitsee esteettistä kasvatusa arvomaailmansa selkiinnyttämiseksi: kauniin ja ruman sekä hyvän ja pahan erottamiseen ja niiden vertailuun. Taidekasvatusta ja -opetusta sekä niitä integroituina eri sisältöalueisiin tarvitaan edistämään henkistä kasvua ja kehittämään taiteellista ilmaisukykyä.

Lapsen omat tiedot ja taidot ovat opetuksen lähtökohtana ja kohteena. Lapsi on luontaisesti utelias ja herkkä kokemaan ympäristönsä eri aistein. Lapsi kerää koko ajan aisti-vaikutelmia, näkee, haistaa, maistaa, tunnustelee, kuulee, liikkuu ja ilmaisee kuvilla.

Eri ilmaisun alueella tuetaan lapsen motorista kehittymistä, omatoimisuutta ja aloitteellisuutta. Lasta ohjataan turvallisten työtapojen omaksumiseen sekä vastuuseen omasta toiminnastaan. Lasta ohjataan myös paikallisen kulttuuritarjonnan pariin.

TAVOITTEENA on lapsen

- onnistumisenilo, omien kokemusten ja tunteiden ilmaisu yksin tai yhdessä
- aistihavainnollisen herkkyyden vaaliminen
- esteettisten kykyjen ja mielikuvituksen kehittäminen
- pitkäjänteinen toiminta ja oman toiminnan suunnittelu
- motoriikan, hahmottamisen ja koordinaatiokyvyn kehittyminen
- kuuntelu- ja katselukyvyn harjaannuttaminen vastaanottamaan toisten kokemuksia, ajatuksia ja taiteellista kommunikaatiota
- esiintymisrohkeuden ja ilmaisutaitojen vahvistaminen
- omien mielipiteiden, valintojen ja päätösten tukeminen
- taiteellisten kykyjen kasvattaminen

SISÄLTÖALUEITA ovat kuvataiteet, musiikki, draama ja kädentaidot.

5.7. Etiikka ja katsomus

Etiikka ja katsomus on uusi sisältöalue esiopetuksessa, jonka toteuttaminen uuden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti pitäisi herättää keskustelua kunta- ja päiväkotikohtaisesti: "Esiopetuksen järjestäjä on velvollinen järjestämään uskontokasvatusta sen uskontokunnan tunnustuksen mukaan, johon esiopetuksessa olevien lasten enemmistö kuuluu."

Päivähoitolain mukaan uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen huoltajan vakaumusta. Uskonnollisessa kasvatuksessa korostuu erityisesti huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys. Huoltajalle tulee selvittää etukäteen periaatteet, joiden mukaan esiopetuksen uskontokasvatusta toteutetaan hänen lapsensa ryhmässä. Huoltaja päättää lapsensa osallistumisesta esiopetuksessa toteutettavaan uskontokasvatukseen, elämäkatsomuskasvatukseen tai muuhun opetukseen.

Esiopetukseen sisältyy eettistä ja osittain kaikille yhteistä kulttuurista katsomuskasvatusta. Kulttuuriseen katsomuskasvatukseen kuuluvat uskontokasvatus ja sille vaihtoehtoinen elämäkatsomustietokasvatus. Nämä opetusjärjestelyt perustuvat perustuslaissa säädetyihin uskonnon ja omantunnonvapauden sekä yhdenvertaisuuden periaatteisiin ja oikeuksiin, joita esikouluikäisen lapsen kohdalla käyttää huoltaja.

Esiopetuksen eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. On tärkeää, että käytännön kasvatustilanteiden pedagogiset ratkaisut rakentuvat suvaitsevaisuuden ja avoimuuden ilmapiirille sekä erilaisten ajatusten ja näkökulmien aidolle kunnioittamiselle. Tapakasvatuksella voidaan vaikuttaa lapsen myönteisiin ihmissuhteisiin, tunne-elämän terveyteen ja väkivallan välttämiseen.

Esiopetusryhmässä toimivien aikuisten tulisi tiedostaa eettisyyden jatkuva läsnäolo sekä oman toimintansa esikuvallinen merkitys. Arkielämän turvallisen tunnemallin aikuinen välittää lapselle, joka auttaa häntä selviytymään myös pettymyksistä.

Siilinjärven evankelisluterilainen seurakunta järjestää kirkollisiin juhlapyyhiin liittyviä tapahtumia, joihin esiopetuksessa olevien lasten on mahdollisuus osallistua huoltajien suosituksella. Seurakunta välittää lapselle siilinjärveläisen kristillisen tapakulttuurin perinteitä.

6. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN LASTEN ESIOPETUS

Erityisen tuen piiriin kuuluvat kaikki ne lapset, joilla kehityksen, kasvun ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet sairauden, vamman tai toimintavajavuuden vuoksi tai jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea kasvuun. Varhaisen erityisopetuksen piiriin kuuluvat myös lapset, joilla on pidennetty oppivelvollisuus tai joiden perusopetuksen aloittamista on päätetty siirtää vuotta myöhemmäksi. Lapsilla, joilla on pidennetty oppivelvollisuus on oikeus saada maksutonta esiopetusta vuosi ennen oppivelvollisuuden alkua (5 -vuotiaana).

Siilinjärven päiväkodeissa toimii neljä erityisryhmää. Erityistä tukea tarvitsevia lapsia on myös integroituna muissa esiopetusryhmissä.

Erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta tulee olla erikoislääkärin tai muun asiantuntijan (psykologi, puhe-, toimintaterapeutti) antama lausunto tai suositus erityispäivähoidon tarpeesta.

Varhaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisältöalueet ovat pääpiirteissään samoja kuin esiopetuksen, huomioiden lapsen henkilökohtaiset tarpeet. Kaikille erityistä tukea tarvitseville lapsille laaditaan henkilökohtainen kuntoutussuunnitelma tai opetussuunnitelma (HOJKS).

Kuntoutus- tai opetussuunnitelmaan kirjataan:

- lapsen kasvuun ja kehitykselle asetettavat henkilökohtaiset tavoitteet
- arvio lapsen vahvuuksista ja oppimiseen liittyvistä riskitekijöistä ja vaikeuksista
- menetelmät, joilla asetettuihin tavoitteisiin pyritään vastaamaan
- oppimisympäristöön liittyvät muutokset
- tuki- ja kuntoutuspalvelut
- oppimisen edistymisen seuranta ja arviointi

Henkilökohtainen kuntoutus- tai opetussuunnitelma tehdään yhteistyönä huoltajien, esiopetusryhmän työntekijöiden ja lasta tutkineiden ja/tai terapiaa antavien erityistyöntekijöiden kanssa.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen kuntoutuksessa, ohjauksessa ja opetuksessa voidaan käyttää mm. seuraavia menetelmiä :

- aikuisen toimiminen lapsen tukena ja/tai apuminänä
- pictogram -kuvia ja muita kuvia kommunikation ja ilmaisun jäsentämisen apuna
- päiväkotipäivän jäsentämisessä selkeää päiväjärjestystä
- yksittäisiä viittomia puheen tukena
- koriopetusta

- tietokoneavusteista opetusta
- psykomotorista kuntoutusta
- yksilöllistä erityisopetusta
- leikkiä
- hyödyntää opetuksessa monipuolisesti eri aisteja

Lapsille, joilla on pidennetty oppivelvollisuus, tulee toimintavuoden päätteeksi antaa kirjallinen arviointi. Valmistelu lapsen siirtymiseksi perusopetukseen aloitetaan hyvissä ajoin yhteistyössä perusopetuksesta ja esiopetuksesta vastaavan henkilöstön sekä huoltajien kanssa.

7. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN SEKARYHMISSÄ

Siilinjärven kunnassa annetaan esiopetusta päivähoitossa, päiväkotien erillisissä esiopetusryhmissä sekä ns. sekaryhmissä, joiden ikäjakauma voi olla 1-6 vuotta.

Sekaryhmissä oleville esiopetusikäisille on tarjottava olosuhteista riippumatta erillistä esiopetusta opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Jos sekaryhmässä on yksikin esiopetusikäinen, hänelle on taattava samanlainen mahdollisuus laadukkaaseen esiopetukseen kuin esiopetusryhmissä oleville lapsille. Tämä tulee huomioida ryhmien henkilöstörakennetta suunniteltaessa.

7.1. Leppäkaarten päiväkodissa toimiva 3-7 -vuotiaiden montessoriryhmä

Leppäkaarten päiväkodissa toimii 3-7 -vuotiaiden sekaryhmä, jossa annetaan montessoripedagogiikan mukaista opetusta.

Oppiminen perustuu lapsen herkkyykskausien hyödyntämiseen. Lapset työskentelevät montessoriympäristössä tarjolla olevalla välineistöllä edeten valmistelevista tehtävistä vaikeampiin. Montessorivälineistö on systemaattisesti järjestetty kokoelma välineitä, joiden avulla lapsi voi toimia omien edellytystensä ja mielenkiintonsa pohjalta.

Ryhmässä on aina eri ikäisiä lapsia. Montessoripedagogiikan kannalta on tärkeää, että nuoremmat oppivat monia asioita vanhemmilta lapsilta ja samalla esikoululaiset voivat syventää omia tietojaan ja taitojaan ohjatessaan nuorempiaan. Esikoululaiset saavat opetusta omana ryhmänään äidinkielessä, matematiikassa, luonnontiedossa, liikunnassa ja taideaineissa.

8. ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIIN KUULUVIEN LASTEN ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Kielensä ja kulttuurinsa perusteella erityisjärjestelyjä tarvitsevan lapsen esiopetuksen aloittaminen käsitellään alueittaisissa päiväkodinjohtajien palaverissa. Lapsen sopeutuminen uuteen ympäristöön pyritään järjestämään kaikki tukitoimet huomioiden. Ratkaisuissa huomioidaan lapsen ja perheen toivomukset.

Lapsi pyritään sijoittamaan ryhmään, jossa hänen kieltään puhuisi edes yksi aikuinen. Uuteen kulttuuriin sopeutuessa lapsen omat huoltajat ovat avainasemassa ja päivähoitohenkilöstön on tuettava heitä lapsen sopeutuessa uuteen ympäristöön. Tulkkipalveluita käytetään tarpeen mukaan. Sosiaalityön asiakkaina oleville perheille laaditaan oma palvelusuunnitelma.

Eri-kielisyytensä ja -kulttuurinsa takia erityisjärjestelyjä tarvitsevan lapsen esiopetuksen järjestämiseksi ei ole yhtenäistä toimintamallia, jokainen tapaus käsitellään yksilöllisesti.

9. YHTEISTYÖ

9.1. Yhteistyö kotien kanssa

Lapsen huoltajilla on ensisijainen kasvatusvastuu ja oman lapsensa tuntemus. Esiopetuksen henkilöstön tehtävä on tukea kotien kasvatustehtävää ja vastata omalta osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana. Lapsen viihtyvyyden, kasvamisen ja oppimisen kannalta on tärkeää luoda luottamuksellinen yhteys henkilöstön ja huoltajien välille.

Esiopetuksen henkilöstö ja lapsen huoltajat jakavat yhteisen kasvatusvastuun. Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lisätä turvallisuutta ja hyvinvointia esiopetuksessa. Huoltajilla on yhdessä esiopetuksesta vastaavan henkilöstön kanssa vastuu lapsen säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen. Säännöllinen osallistuminen on edellytys esiopetukselle annettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Esiopetusvuoden syksyllä laaditaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen esiopetussuunnitelma, jonka avulla pyritään turvaamaan parhaat edellytykset lapsen kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle. Suunnitelma on opetusta ja toimintaa tukeva sekä ohjaava työväline. Esiopetussuunnitelmassa määritellään yhteiset kasvatustavoitteet vanhempien kanssa.

Suunnitelmaan kirjataan lyhyesti:

- lapsen vahvuudet
- tuen tarve
- oppimisympäristölle asetettavat vaatimukset

Jokainen päiväkotitoiminta ja esiopetusryhmä luovat omat yhteistyömuodot huoltajien ja perheiden kanssa. Yhteistyömuotoja muutetaan jokaista toimintakautta vastaavaksi. Erilaisia yhteistyömuotoja ovat mm. vanhempainillat, perhekohtaiset keskustelut, lapsen oma esiopetussuunnitelma, päivittäiset keskustelut, reissuviikot, tiedotteet, juhlat, yhteiset tapahtumat, vanhempainryhmät.

9.2. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa

Esiopetus osana varhaiskasvatusta ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta sisällöllisesti johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden.

Varhaiskasvatuksen hoidollisia ja kasvatuksellisia tavoitteita linjataan parasta aikaa Siilinjärven kunnassa varhaiskasvatuksen suunnitelmaksi esiopetussuunnitelman tavoin. Lapsen siirtyminen muusta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen tulee huomioida yhtenäistävillä toimenpiteillä, kuten esim. Silta päivähoidossa -lomakkeella (LIITE). Tieto esiopetusryhmään siirtyvästä lapsesta tulee tapahtua joustavasti: kehitykseen ja kasvuun liittyvät oleelliset asiat kirjataan lapsen esiopetussuunnitelmaan (LIITE).

Yhteistyötä alkuopetuksen kanssa pyritään kehittämään. Esi- ja alkuopetuksen välille luodaan pysyviä yhteistyömuotoja, jotka ovat rakenteellinen osa esi- ja alkuopetusta. Päiväkodit ja koulut sopivat yhteistyömuodoista alueittain. Esiopetuksessa luodaan pohjaa myöhemmälle kodin ja koulun yhteistyölle mm. koulun alkaessa tieto lapsesta välittyy Silta päivähoidosta kouluun -lomakkeella (LIITE).

9.3. Esiopetuksen oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Esiopetuksen oppilashuolto on osa muun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen oppilashuollollista jatkumoa. Sillä edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria ja varmistetaan kaikille tasavertainen kasvamisen ja oppimisen mahdollisuus. Työtä ohjaa luottamuksellisuus, lapsen ja hänen huoltajansa kunnioittaminen sekä eri osapuolien tiedonsaantia ja salassapitoa koskevat säännökset.

Esiopetuksen oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Esikouluvuoden aikana lapsi luo uusia ystävyysuhteita ja oppii toimimaan ryhmän jäsenenä. Aikuisen tehtävänä on luoda lapselle turvallinen, oppimista ja terveyttä edistävä oppimisympäristö. Aikuinen toimii oppimiseen kannustajana ja tukijana mahdollisissa oppimis- ja muissa vaikeuksissa.

Esiopetuksen kuljetuksissa noudatetaan yleiselle turvallisuudelle asetettuja tavoitteita. Siilinjärven kunnassa esikoulukuljetus myönnetään lapselle, joka on esikoululainen, ei tarvitse päivähoitoa ja jonka yhdensuuntainen matka kotoa esikouluun on yli 5 km. Erityislasterien kuljetuksesta on kunnassa omat säädökset. Erityislasterien kuljetukseen vaaditaan poliisin, psykologin tai lääkärin lausunto.

Toimenpiteet ja työn- ja vastuunjako erilaisten ongelma- ja kriisitilanteiden ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi esim. kiusaaminen, väkivalta, häirintä ja onnettomuudet ovat kirjattu päivähoitohenkilöstölle tehtyyn laatukansioon erilaisina toimintaohjeina.

Esikoululaisille järjestettävässä ruokailussa on otettava huomioon terveys- ja ravitsemuskasvatuksen sekä tapakasvatuksen toteuttaminen.

Jokainen esiopetuspiste määrittelee oman tavan tehdä yhteistyötä koulun kanssa. Suositeltavana tapana on esiopetushenkilöstön kokoontuminen keväisin keskustelemaan tulevien opettajien kanssa ensimmäiselle luokalle saapuvasta oppilasaineksesta.

Yhteistyö muiden sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa on olennainen osa esiopetuksen oppilashuoltoa. Esiopetukseen kuuluva henkilökunta, alueen neuvolan terveydenhoitaja ja sosiaalityöntekijät kokoontuvat joka syksy keskustelemaan esiopetusryhmään kuuluvien lasten ja heidän perheitten tuen tarpeesta ja ohjaamisesta erilaisten tukipalvelujen piiriin. Siilinjärven kunnassa on käytössä ns. huolenharmaa vyöhyke- kaava, jonka avulla kartoitetaan perheiden jaksamista kasvatustehtävässään.

9.4. Yhteistyö esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön kesken

Yhteistyö henkilöstön välillä tulee olla luontevaa ja oleellinen osa arkipäivän työtä. Yhteistyöhön varataan riittävästi aikaa.

Päiväkodeissa, joissa toimii useita esiopetusryhmiä, yhteistyötä tehdään luontevasti päivittäin. Myös naapuripäiväkotien tulisi rohkaistua tekemään arkipäivän yhteistyötä keskenään kyläilemällä sekä järjestämällä yhteisiä tapahtumia ja retkiä.

Siilinjärvellä on ollut tapana järjestää esiopetusryhmissä työskentelevien yhteisiä kokoontumisia kerran vuodessa. Koollekutsujana toimii esiopetustyöryhmä, kokoontumisajankohta toimintakauden alku.

Eskaripäivän työjärjestysaiheita:

- keskustellaan työhön liittyvistä ajankohtaisista asioista
- päätetään yhteisistä käytännöistä sekä esiopetustyöryhmän kokoonpano
- kehitetään kunnassa tehtävää esiopetus- ja kasvatustyötä
- arvioidaan esiopetussuunnitelman toteutumista ja tehdään tarvittavat muutokset
- kootaan koulutustoiheet ja viestitään niistä koulutustyöryhmälle
- tiedonvälitys sosiaalilautakunnalle

Esiopetustyöryhmä jatkaa työskentelyään tarkistaen ja päivittäen opetussuunnitelmaa sekä toimintaohjetta.

9.5. Opetuksen tukipalvelut ja yhteistyö muiden asiantuntijoiden kanssa

Esiopetuksen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää lapsen terveydestä sekä fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista huolehtimista. Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheiden asioiden hoidossa on esiopetuksen henkilöstön välttämätön yhteistyömuoto.

Tukipalveluiden ja yhteistyön tulee sisältää oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja kuntouttamiseen liittyvät tarpeelliset toimenpiteet **huoltajien suostumuksella**. Henkilöstöllä on vastuu neuvoa ja ohjata perhe tukipalveluihin. Tukipalvelut tulee järjestää niin, että lapsi voi mahdollisimman täysipainoisesti osallistua ryhmän toimintaan.

Käytävissä olevia tukipalveluita ovat mm: neuvola, fysio-, toiminta- ja puheterapeutit, psykologit, perheneuvola, sosiaali- ja perhetyöntekijät, lasten erikoissairaanhoido (KYS), seurakunta, erityisopettajat.

Siilinjärvellä päivähoito on osa Lapsi- ja perhetyön yksikköä. Tiivistettyä perhetyötä tehdään moniammatillisena yhteistyönä perhe- ja sosiaalityöntekijöiden kanssa. Opetus- ja kasvatushenkilöstön huomatessa lapsen tarvitsevan tukipalveluita, kerrotaan asiasta ensin huoltajille. Huoltajien kanssa mietitään, mitä palveluja lapsi tarvitsee ja sovitaan käytännön järjestelyistä. Kartoituksen jälkeen keskustellaan jatkotoimenpiteistä yhdessä asiantuntijoiden ja huoltajien kanssa.

9.6. Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Esiopetuksen tehtävänä on tutustuttaa lapsi kotiseutuunsa. Yhteistyötä eri tahojen kanssa tehdään päiväkodin ja ryhmän tarpeiden mukaan.

Siilinjärveläisiä yhteistyökumppaneita ovat mm.:

- seurakunta: juhlapyhien aikaan (kirkolliset juhlapyhät) ja muut tapahtumat
- Fontanella, Kunnonpaikka: ohjattua uimaopetusta
- kirjasto/ kirjastoauto
- Kasurilan rinteet, Tuplajäät
- urheiluseurat: SIPS, Vuorelan kunto, Siipo, Siipe
- musiikkileikkikoulu
- MLL: Kotirinne
- paikalliset retkikohteet: kotiseutumuseo, Haapamäen havaintotila, Ratsastuskeskus, Patakukkula, lentoasema
- paikalliset yritykset
- poliisi
- palokunta

10. ARVIOINTI

10.1. Lapsen kehityksen ja oppimisen seuranta sekä arviointi

Esiopetusvuoden alussa kartoitetaan huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimishistoria. Tarvittaessa ollaan yhteydessä myös lastenneuvolaan vanhempien suostumuksella. Parin tutustumiskuukauden jälkeen lapselle laaditaan vanhempien kanssa lapsen oma esiope-tussuunnitelma.

Palautetta annetaan huoltajien, henkilöstön ja lapsen kanssa käytävissä säännöllisissä keskusteluissa. Lapselle annettava palaute tulee olla lapsen tasolla ja tukea lapsen itse-tuntoa sekä olla myönteistä ja kannustavaa. Esiopetuksessa tulee edistää lapsen itsearviointikykyä: taitoa arvioida omaa oppimistaan omien töidensä kautta totuudenmukaisesti.

Arviointi perustuu lähtötasoon: lapsen aikaisempiin oppimiskokemuksiin, lapsen omiin oppimistaitoihin ja -edellytyksiin. Arvioinnissa huomioidaan opetussuunnitelman yleiset tavoitteet ja lapsen omassa esiopetussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Lapsen kehityksen ja oppimisen seuranta sekä arviointia suoritetaan päivittäin opettajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa. Esikouluikäisen arviointilomake (LOMAKE) on henkilöstön tuki- ja työväline seurattaessa ja kartoitettaessa lapsen kehitystä ja taitoja.

10.2. Toiminnan toteutumisen jatkuva arviointi

Kunta on velvollinen seuraamaan esiopetuksen toteutumista järjestämispaikasta riippumatta. Arviointi on luonnollinen osa päivittäistä työskentelyä. Se ohjaa suunnitelmien tarkistamiseen ja uusien tavoitteiden asettamiseen.

Siilinjärvellä on kuntakohtainen laadunhallinnan arviointimenetelmiä:

Päivähoidon henkilöstö

- itsearviointi
- kehityskeskustelu
- tiimiarviointi
- johtajuuden arviointi

Asiakkaille:

- asiakastytyväisyyskyselyt vanhemmille ja lapsille
- lapsilta ja vanhemmilta saatava muu palaute

Nyt laadittu esiopetussuunnitelma 2005-2006 on päivitetty versio kunnassamme vuonna 2002 käyttöönotetulle Opetushallituksen vahvistamalle perusopetuksen opetussuunnitelmatyölle, koululakiuudistukselle. Esiopetuksessa painotetaan selkeästi eri osa-alueita kuin esiopetussuunnitelmassa 1990-luvulla, jolloin kunnassamme on viimeksi laadittu kuntakohtainen esiopetussuunnitelma.

Esiopetussuunnitelmassa on pyritty välttämään alkuopetuksen opetussuunnitelmatyölle annettujen perusteitten kanssa päällekkäisyyksiä, mutta vasta käytäntö arvioi lopullisesti kuinka tässä työssä on onnistuttu. Tämän arvioinnin tulee olla jatkuvaa vuoropuhelua esi- ja alkuopetuksen välillä.

Sisältöalueista on nyt tullut ikään kuin automaattinen, ammatillinen muisti:, joka on piirtynyt jokaisen esiopettajan selkärankaan. Jokainen yksikkö voi toteuttaa omaa ammatillista osaamistaan ja vahvuuksiaan persoonallisesti luomalla omia toteuttamismallejaan kuitenkin niin että kaikki sisältöalueet huomioidaan toiminnassa lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukijoina (eheyttäminen, integrointi).

Kuntakohtaisen esiopetussuunnitelman tulee olla aina ajankohtainen, käytäntöön sovellettava. Esiopetussuunnitelmaan kootut ja kirjatut arvot tulee olla jokaisen esiopettajan tiedossa ja työskentelytapojen perusta. Moniammatillinen yhteistyö lasten ja perheiden hyvinvoinnin lisäämiseksi on jokaisen siilinjärveläisen perheen tasavertainen mahdollisuus, joka jatkuu tarvittaessa oppilashuoltotyönä alkuopetuksessa.

Esiopetussuunnitelman tulisi vastata esiopetuksen tarpeisiin ja huomioida varhaiskasvatuksen, kehityopsykologisen ja erityispedagogiikan tieteenalojen uusin tieto hyödyntämään käytännön opetus- ja kasvatustyötä ja sen kehittämistä kunnassamme. Lisäksi esiopettajien koulutustarve suuntautuu yhä enemmän oppimiskysymyksiin. Tämä pitää huomioida koulutuksen järjestämisessä sekä talousarviossa.

Siilinjärven kunta
Lapsiperhepalvelut
Esiopetus